

Enligt sändlista

Beslut över naturreservatet Höjden Äspnäs

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn:	Höjden Äspnäs
Sitecode i nätverket	
Natura-2000:	SE 0720394
Kommun:	Strömsund
Län:	Jämtland
Lägesbeskrivning:	20 km norr om Strömsund, 5 km nordost Risnäset

Foto Göran Eriksson

Skötselområde 1

Församling:	Ströms
Topografisk karta:	21F SO
Ekonomisk karta:	21F0g
Naturgeografisk region:	31. Jämtlands kambrosilurområde
Fastighet:	Del av Äspnäs 1:10
Markägare:	Staten
Areal:	146 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Beslut	2
Syfte	2
Bakgrund (<i>beskrivning av naturreservatet</i>).....	3
Motivering (<i>motiv till skydd och prioriterade naturvärden</i>).....	4
Hotbild	5
Natura 2000	5
Källor	5
Skötsel och Förvaltning	5
Ärendets beredning	5
Inskränkningar och föreskrifter	6
Jakt	7
Föreskrifternas ikraftträdande	8
Hur man överklagar	8

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Höjden Äspnäs som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området avgränsas med en röd heldragen linje på karta i bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara **Höjden Äspnäs**

Syfte

Syftet med naturreservatet Höjden Äspnäs är att bevara de värdefulla livsmiljöerna *västlig taiga och örtrik, näringsrik skog med gran av fennoskandisk typ* enligt EU:s naturtypsklassificering samt de typiska växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd. Med detta avses att det finns och kommer att fortsätta finnas en tillräcklig stor livsmiljö för att arternas populationer skall bibehållas på lång sikt, speciellt med avseende på de

enligt EU:s artdirektiv utpekade arterna lappuggla, järpe, spillkråka, tjäder, tretåig hackspett samt lappranunkel.

Även andra för området förekommande typer och livsmiljöer som är lämpliga indikatorer på reservatets bevarandestatus skall inom ramen för naturliga processer och successioner ha gynnsamt tillstånd. I de fall där naturliga processer av olika skäl upphört att påverka landskapet skall i vissa delar av området skötselåtgärder vidtas som återställer saknade strukturer. I området är för närvarande 27 rödlistade arter funna. Merparten av dessa rödlistade arter är knutna till död ved av företrädesvis asp och gran. Strukturer som död ved men även gamla och döende träd av dessa trädslag skall därför kontinuerligt förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Förhindrandet av naturliga bränder i tidigare kontinuerligt brunna tallområden och granens starka invandring komplicerar tillvaron för arter beroende av senvuxen gammal tall, torrträd och lågor av tall. Död tallved av rätt kvalitet och mängd skall därför finnas för brandgynnade insekter och hotklassificerade kryptogamer knutna till detta substrat. Liknande problem finns även för arter beroende av gammal och grov asp. Syftet förutom att bevara är därför även att genom adekvata skötselåtgärder på sikt återskapa och förbättra tillståndet för arternas livsmiljöer kopplade till dessa substrat.

För att nå detta kvalitetsmål för de talldominerade områdena skall vissa delar av reservatet naturvårdsbrännas. Syftet med bränningen skall vara att återinföra branden som störningsfaktor med målsättningen att återskapa unga successionsstadier, tillfredsställande föryngring av tall samt en viss mängd död ved av tall. Åtgärden är en viktig garant för att i framtiden bibringa området viktiga tallsubstrat som annars riskerar att gå förlorade genom fri utveckling.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten skall kunna bedrivas i hela reservatet.

Bakgrund

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet är ett kuperat, långsmalt område med omväxlande karaktär och merparten av all omkringliggande mark består av relativt nyligen upptagna föryngringsytor. Områdets högsta partier finns i de centrala delarna med ca 415 meter över havet och de lägsta i anslutning till avgränsningen i sydväst på 330 meter över havet. Dominerande bergart består i huvudsak av vemdalskvartsit och jordarter av moig till sandig morän. Reservatets totala areal är 146 ha, varav merparten utgörs av äldre granskog. Stora delar av området är av skogsvårdsstyrelsen identifierade som nyckelbiotoper 1993. Skogen är inte opåverkad och dagens skogstillstånd är ett resultat av mindre avverkningar under 1900-talets början.

De centrala partierna består av dimensionsavverkad äldre tallskog. Underväxten av gran är god, bitvis mycket god och de äldsta granarna kan vara i 70-80-års åldern. De brandpräglade delområdena med tallöverståndare är hårt

genomhuggna, utplockade och med uppenbara kontinuitetsbrott. Det är sparsamt med död ved och framför allt saknas torrakor.

Övriga delområden karaktäriseras av örtrik sumpskog i väster samt lågarik blåbärsgranskog i öster. I områdets östra delar finns spår efter bränder i form av stubbar med brandljud från minst tre olika bränder. Inom objektet finns även delar som avverkats i sen tid och där står idag fröträdstallar och ungskog. Namn som Allåbodarna och Nordbodarna vittnar om att fåboddriften har varit allmänt utbredd i omgivningarna. Inom området finns en fåbodvall och rester av ett flertal byggnader, benämnt Nybodarna.

Vegetationstypen domineras av frisk blåbärstyp, men ibland avviker växttäckets genom ett inte allt för obetydligt inslag av mera fordrande rikörter. Detta avspeglar sig även på granen som är grövre och mer högväxt i sådana delområden. Grov asp och sälg finns i spridda förekomster inom hela reservatet, dock är de mest frekventa i de östra delarna av området.

Förekomsten av död ved är ojämn och uppträder sporadiskt med större slagfält av gran liggandes kors och tvärs i olika förmultningsgrader och dimensioner. Sammantaget är mängden torrträd för hela området lågt.

Motivering

Motiv till skydd och prioriterade bevarandevärden

Tillståndet för de skogslevande arterna försämras successivt i och med en allt mer omfattande fragmentering och biotopförlust av skogslandskapet. Utarmningen medför uppsplittrade populationer och stor risk för nationellt utdöende av arter. Skogen i Höjden Äspnäs är i stora delar relativt opåverkad och ett formellt skydd genom reservatsbildning bidrar till ett bibehållande av en del av regionens biologiska mångfald.

Dagens naturvärden är främst knutna till områdets bägge granskogspartier med höga beståndsåldrar och inslaget av gamla grova lövträd. Förekomsten av liggande och stående asp är bitvis påtaglig i dessa delar. Sammanlagt förekommer idag 27 rödlistade arter i området och av dessa är två starkt hotade, sju inom kategorin sårbara och resterande enligt kategorin missgynnade. Merparten av dessa är funna i områdets västra och östra delar. Dessutom förekommer 29 olika arter fördelade på kategorierna mindre allmänna och signalarter. Området har även ett stort zoologiskt värde genom den äldre skogens speciella livsmiljö för främst fågelfauna och vedlevande insekter. Frånsett förekommande arter enligt EU:s artdirektiv finns även andra arter som särskilt måste lyftas fram och som förstärker skyddsbehovet. Dessa är de bägge starkt hotade lavarna liten aspegelav *Collema curtisporum* och blekskaftad nållav *Chaenotheca cinerea*.

Särskilda biotoper som ingår i reservatet är den prioriterade naturtypen *Västlig taiga* och *örtrik, näringsrik skog med gran av fennoskandisk typ* enligt EU:s habitatdirektiv och området är ett bidrag till det europeiska nätverket "Natura 2000". Dessa delar omfattas därför av MB 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20 §§. Länsstyrelsen har därmed ett ansvar enligt detta direktiv att säkerställa att gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för utpekade

livsmiljöer och arter. Området har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets naturkvaliteter endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som kan påverka mark, flora och fauna.

Hotbild

Området har tydliga spår efter ett flertal bränder. Därmed har tall- och lövträd tidigare varit ett naturligt inslag i området. Bekämpningen av skogseld under flera decennier gynnar fortsatt framgång för granen på bekostnad av naturvärden kopplat till löv och tall. Områdets naturvärden idag är delvis knutna till grov asp och tall och de uppenbara svårigheterna för dessa trädslag att i dagsläget föryngra sig kommer på sikt att utarma områdets sammantagna naturvärden. Om ingen åtgärd utförs för att möjliggöra fortsatt överlevnad för tall och asp kommer naturvärdena inom en snar framtid att endast begränsas till gran.

Natura 2000

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området.

- ◆ Västlig taiga (9010, prioriterad naturtyp) 117 ha
- ◆ Örtrik, näringsrik skog med gran av fennoskandisk typ (9050) 14 ha

Ingående arter enligt EU: s artdirektiv/annex 1: A 104 *Bonasia bonasia* Järpe, A 108 *Tetrao urogallus* Tjäder, A 241 *Picoides tridactylus* Tretåig hackspett, A 236 *Dryocopus martius* Spillkråka, A 457 *Strix nebulosa*/ Lappuggla
Ingående arter enligt EU: s artdirektiv/annex 2: 1972 *Ranunculus lapponicus* Lappranunkel

Källor

- ◆ SKS nyckelbiotopsdatabas.
- ◆ Göran Eriksson, Länsstyrelsen i Jämtlands län: Fältbesök / kompletterande inventering 2000.
- ◆ Foto: Göran Eriksson

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 3).

Ärendets beredning

Området Höjden Äspnäs har uppmärksamats genom skogsvårdsorganisationens nyckelbiotopsinventering 1993. Då avgränsades fyra olika delbestånd med en sammanlagd areal på 65.8 ha. Hösten 2000 kontaktades Länsstyrelsen genom Skogsvårdsstyrelsen om en inkommen avverkningsanmälan vilken avsåg de centrala delarna med äldre tall. Avverkningen kunde förhindras och efter samråd med Naturvårdsverket kunde reservatsprocessen påbörjas med värdering och förhandling. Hela reservatsområdet ägs idag av staten genom Naturvårdsfonden. Området har av Länsstyrelsen föreslagits att ingå i nätverket Natura 2000 (EU:s nätverk av skyddsvärda områden)

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5,6 och 30§§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Uppföra helt ny byggnad.
2. Anlägga väg eller parkeringsplats
3. Anlägga radiomast, luft- eller markledning
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus eller torv
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa
6. Dika, dämna eller vidta vattenreglering
7. Fälla växande eller döda träd, ta bort eller upparbeta vindfällan/död ved eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
8. Plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter
9. Framföra motordrivet fordon i terräng.
10. Upplåta området för militär verksamhet eller idrottstävling
11. Placera ut saltstenar i anslutning till källor
12. Bedriva jakt på fågel

Ovan angivna inskränkningar under A skall inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren att utföra den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

1. Sprida ut kalk på land eller vatten
2. Uppföra nya älgstommar
3. Anlägga skoterled

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. Utmärkning och information om reservatet
2. Anläggande av parkeringsplats, vandringsleder, eldplatser och vindskydd samt uppsättning av informationstavlor på platser som anges i fastställd skötselplan.
3. Undersökningar av markslag, växt- och djursamhällen samt specifikt utpekade arter enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan.
4. Skogliga åtgärder som röjning, gallring, plantering, naturvårdsbränning enligt skötselplan för att bibehålla eller utveckla områdets naturvärden

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Elda, förutom på särskilt angivna platser
2. Fälla levande eller stående döda träd samt upparbeta liggande död ved i syfte att elda
3. Fånga, störa eller skada däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, liksom att skada deras bo och lekplatser eller samla ägg
4. Klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m
5. Göra åverkan på mark, block eller växtlighet
6. Plocka och samla in naturprodukter (vedsvampar, lavar och mossor) med undantag för bär och matsvamp
7. Insamla evertebrater, t.ex. skalbaggar och landmollusker
8. Framföra motordrivet fordon i terräng inom hela området.
9. Snitsla spår, anordna orienteringskontroller eller anordna tävlingar
10. Anlägga skoterled

Punkt C3 utgör inget hinder för utövande av jakt. Punkt C8 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs.

I samband med naturvetenskapliga undersökningar och uppföljning av bevarandestatusen enligt EU:s art- och habitatdirektiv kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Jakt

Jakträttsinnehavaren har att följa gällande lagar och bestämmelser rörande jakt samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter. För att upplysa allmänheten om pågående jakt skall anslag om detta sättas upp på reservatets informationstavla.

Enligt 27§ verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning över de föreskrifter som riktar sig mot allmänheten vid bland annat naturreservatsbildning. Länsstyrelsen finner att de aktuella föreskrifterna endast innebär en marginell begränsning för allmänheten.

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap, 30 § MB träder ikraft tre veckor efter det att de utkommit från trycket i länets författningssamling

Kungörelsedelgivning skall ske enligt 17 § delgivningslagen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet (bilaga 5).

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad även planenheten, kulturmiljöfunktionen, jurist Jon Paulsson, funktionschef Olof Ternström samt länsarkitekt Harry Westermark deltagit.

Maggi Mikaelsson

Göran Eriksson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Skötselplankarta
5. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård

Sändlista

Statens Naturvårdsverk, 106 48 Stockholm (3 ex)
Strömsunds kommun, Box 500, 833 24 Strömsund
Lantmäterimyndigheten Jämtlands län, Fastighetsregistret
Lantmäterimyndigheten Jämtlands län, Östersundskontoret
Skogsvårdsstyrelsen, Mellannorrland, Skedom, 881 92 Sollefteå
Skogsvårdsstyrelsen, Storgatan 14, 833 35 Strömsund
Boverket, Box 534, 371 23 Kalskrona
Vägverket, Region Mitt, Box 186, 871 24 Härnösand
Jämtland-Härjedalens naturvårdsförbund, Box 595, 831 27 Östersund
Vattudalens naturskyddsförening, Box 237, 833 00 Strömsund
Östersundsposten, Box 124, 83 122 Östersund
Länstidningen, 831 89 Östersund
Länskungörelserna
Plan
Naturvård (5 ex.)